

Školská socializácia a nové výzvy v prevencii

V texte ponúkame pedagógom základnú orientáciu a niektoré námety pre reflexiu výziev a rizík vplyvu súčasného sveta komunikačných technológií. Zvýznamňujeme poslanie školy v socializácii novej generácie najmä v kontexte niektorých aktuálnych, menej známych podnetov k vzniku nežiaduceho správania. Navrhujeme aj rámcové metodické námety na ich eliminovanie, či prevenciu.

V literatúre sa uvádza, že „ľudská spoločnosť sa od nepamäti starala o svoje prežitie a rozvoj formou kolektívne zdieľaných postupov výchovy, teda socializácie. Socializácia zaisťovala kontinuitu generácií v kultúre daného spoločenstva tak, aby sa u novej generácie vytvorili určité mentálne štruktúry, na ktoré sa mohla spoločnosť spoľahnúť. Postupom času došlo k ostrému oddeleniu rodinného a pracovného života, v dôsledku čoho rodiny a miestne spoločenstvá stratili dispozíciu pripravovať deti do života formou zdieľania. Vznikla potreba iných, účinnejších spôsobov socializácie ako bol ten pôvodný. Od raného novoveku je v západnej civilizácii tento proces spojený so školou. Škola nadobudla dôležitú úlohu v procese socializácie novej generácie. Aj v súčasnosti je i napriek kritikám (oprávneným i povrchným) stále najúčinnjším nástrojom formovania a vzdelávania novej generácie. Dokáže relatívne efektívne odovzdať základné, pre život v spoločnosti potrebné poznatky, zručnosti a najlepšie naplniť potrebu – životne dôležitú pre každú spoločnosť – vytvárať súdržnejšie národné spoločenstvo ako opozitum vzrastajúceho individualizmu. Škola ako inštitúcia je relatívne dobre viditeľná a kontrolovateľná, jej systematické pôsobenie orientované na odovzdávanie a ochranu kultúry (hodnoty, normy, vzorce) spoločnosti je zatiaľ nenahraditeľné. V zásade má v súčasnosti škola ako inštitúcia v tomto ohľade dôležité poslanie – sústrediť sa skôr ako na podporu individualizmu na kultiváciu sociálneho puta“.¹

Ukazuje sa však, že samotná škola si nie vždy dostatočne uvedomuje svoje dôležité poslanie smerom k socializácii žiakov (t. j. prenosu hodnôt, noriem a vzorcov kultúry našej spoločnosti), čo naznačuje skutočnosť, že sa výraznejšie sústreďuje na proces vzdelávania, teda sprostredkovanie poznatkov. Dôležitou súčasťou procesu socializácie v škole je minimalizácia vzniku alebo miery rizikového správania či konania u detí a žiakov počas senzitívneho obdobia školskej dochádzky. Týmto sa kreujú u novej generácie základy pre integritu ich osobnosti a pozitívne rozhodnutia na ich ďalšej životnej ceste a v prospech spoločnosti.

Podľa Ondrejковиča je „socializácia i procesom, prostredníctvom ktorého sa subjekt stáva schopným sociálneho (morálneho) konania. Teda konania, v ktorom už regulujú jeho správanie isté hodnoty, normy a vzorce správania. Ide o správanie, ktoré sa manifestuje v jeho vzťahoch s jednotlivcami, spoločenskými skupinami i celou spoločnosťou. Je to správanie, v ktorom dokáže rozlišovať dobro a zlo, ako i následky svojho správania. Keď si mládež v procese socializácie osvojuje také hodnoty a normy, prostredníctvom ktorých nie je schopná sociálneho (morálneho) správania, dochádza neraz k odhaľovaniu súčasného neradostného stavu spoločnosti. Tento stav spočíva i podľa mnohých sociológov a filozofov v kríze hodnôt a noriem, v nenaplnenej ľudskej túžbe po transcencii, spočíva v pocitoch životnej úzkosti, ktorá vyplýva z nestability všetkého okolo nás, ale aj v nevyhnutnosti ustavičnej voľby, ktorej ťaž človek nedokáže uniesť. Podľa mnohých je to spoločnosť, ktorá technologickou racionalitou iba zakrýva nudu a prázdnotu súčasného človeka, zbaveného viery, naplneného pocitmi bezmocnosti, ale i viny, spoločnosť, v ktorej vyhasínajú citové väzby k blízkym, vyhasínajú aj vyššie emócie, ubúda emocionálna inteligencia“.²

¹ Školní socializace, discipline a prevence rizikového chování, Štech S., Prevence rizikového chování ve školství, 2015, upravené

² Ondrejковиč P., Proces socializácie a výchova v škole. Sociální pedagogika/Social Education, Ročník 2, číslo 1, str. 37-50, Duben 2014 ISSN 1805-8825

Nazdávame sa že, vhodným základným článkom cielenejšieho pôsobenia v rámci školskej socializácie, teda nasmerovania na žiaduce formy správania a prevenciu nežiaduceho (rizikového) správania u žiakov by mohla byť triednická hodina, resp. pôsobenie triedneho učiteľa³. Je známe, že šanca na úspech pri nasmerovaní postojov a správania žiakov v triede žiaducim smerom sa zvyšuje vtedy, ak škola:

- **pôsobí systematicky a dlhodobo** – od primárneho, resp. predprimárneho stupňa po záverečný stupeň, pričom dbá na vhodnosť a primeranosť informácií, metód a foriem; veľmi prínosná je tiež nadväznosť v rámci jednotlivých stupňov;
- **orientuje svoje pôsobenie na pozitívne alternatívy** – na riešenia, ktoré sú pre mladých akceptovateľné a reálne (nie sú len „zbožným priáním dospelých“); nespolieha sa na jednorazové akcie a kampane;
- **preferuje metódy založené na sociálnom učení** – na vytváraní sociálnych zručností, skupinovom zvládaní i riešení problémových situácií, úloh a využívaní tvorivých postupov, zapájajúcich rozumové i emočné aspekty.

Potenciál triednických hodín je v tomto smere významný, pretože spĺňajú podmienku pravidelnosti, dlhodobosti a systematickosti, poskytujú priestor na využívanie metód podporujúcich sociálne učenie a pozitívne alternatívy. Najmä však **umožňujú poznávanie sa, spoznanie/riešenie aktuálnych výziev, či problémov (žiakov) v triede, prezentáciu názorov žiakov a riešení žiakmi**, čo je najlepší základ pre akceptáciu, či tendenciu uprednostniť žiaducejšie možnosti. Osobitne je tento prístup užitočný najmä vo vyšších ročníkoch, kde sa výraznejšie prejavuje emocionálna a sociálna nezrelosť žiakov, či nedostatočné sociálne zručnosti vo vzájomnom kontakte (medzi žiakmi). Rozhodujúcou podmienkou je dobrá metodika vedenia triednických hodín a iná rola, ktorú si musí triedny učiteľ osvojiť – je sprevádzač a usmerňovač → citlivo vedie žiakov k prezentácii vlastných názorov a hľadaniu vlastných riešení.

Takáto triednická hodina musí byť samozrejme vopred dobre naplánovaná a pripravená; dôležité je, aby mala konkrétny cieľ (čomu bude venovaná pozornosť) a vybrané aktivity, ktoré budú použité. K naplneniu cieľa triednickej hodiny prispieva aj jej vhodná štruktúra, napr. podľa nasledujúceho rámca:

1. Pripomenutie témy z minulého obdobia, najmä ak je možné na ňu nadviazať a/alebo oboznámenie s aktuálnou témou – „čomu sa dnes budeme venovať“ (ideálne je, ak sa dá využiť forma komunitného kruhu).
2. Zdôraznenie používania pravidiel (ak ste ich ešte neformulovali, treba tak urobiť čo najskôr, najlepšie spoločne; odporúčame maximálne 5 pravidiel, viditeľne umiestnených v triede a dôrazne vyžadovaných počas aktivít napr. „*hovorí len jeden; počúvame inštrukcie potom sa pýtame, každý má právo povedať svoj názor alebo mlčať...*“).
3. Realizácia krátkej motivačnej aktivity na úvod, zameranej na získanie dobrej atmosféry, uvoľnenie prípadných obáv žiakov, prelomenie bariér či neochoty žiakov zapojiť sa.
4. Uskutočnenie hlavnej (pripravenej) aktivity zameranej na konkrétny cieľ alebo problém v triede.
5. Uzavretie aktivity (triednickej alebo inej hodiny) reflexiou orientovanou na naplánovaný cieľ („*čo žiakom aktivita dala, ako ju vnímali, čo sa dozvedeli, vzájomná spätná väzba*“).

Ako je všeobecne známe podstatným zdrojom rôznorodých informácií, ktoré vplývajú na mladých ľudí v súčasnosti je internet. Ten je, ako je tiež známe, nie veľmi „bezpečný učiteľ“. Informácie sa dostávajú k žiakom aj keď si ich nevyhľadávajú. Cez sociálne siete (facebook...) sa k nim kontinuálne dostáva kvantum rôznych správ a mladý človek si ich nevie alebo nemá ambíciu vyhodnotiť alebo overiť pred tým, ako si podľa nich utvorí postoj alebo sa rozhodne pre určité správanie, či konanie. V tomto kontexte vyvstáva potreba „novej misie“ pedagógov – mali by žiakov

³ Pojmy učiteľ, pedagóg, žiak, ... sú v texte používané ako pedagogické kategórie, t. j. vo význame učiteľ i učiteľka, žiak i žiačka...

naučiť vyhodnocovať informácie, ich zdroje tak, aby im pomohli chcieť a vedieť odlíšiť pravdu od nepravdy, virtualitu od reality. Nasledujúce citácie z médií prednaznačujú dôležitosť tejto misie.

Na sociálnych sieťach žijeme v nebezpečnom svete ilúzií, kde sa pravda meria počtom „lajkov“. Mladí ľudia si vytvárajú „bublíny“ obdivovateľov s podobnými názormi. Neustálymi „postami“ čakajú najmä na obdiv, pochvalu. Vďaka komentárom v svojej uzavretej bubline človek uverí tomu, že je úžasný. Keď ho niekto konfrontuje s opačným názorom (v iných „bublinách“) často ho nedokáže prijať. Tak ako verí „lajkom“, verí aj „hejtom“. Neraz však zabúda veriť sebe, vnímať iných múdrych, nielen tých „olajkovaných“ ľudí a hľadať pravdu v spektre rôznorodých zdrojov.
*"Hackli sme ľudský mozog: Zneužili sme zraniteľnosť ľudskej psychiky. Vedeli sme, čo robíme": uviedol Parker, ktorý pomáhal Zuckerbergovi s rozjazdom firmy Facebook. ... A len boh vie, čo robí Facebook s mozgami našich detí. Sociálna sieť má vedľajšie dôsledky, keď sa rozrastie na miliardu alebo dve miliardy užívateľov. Doslova mení vzťahy v spoločnosti.*⁴

Uvedomujeme si, že pre pedagógov je táto nová pozícia neľahká a nie je jednoduchá. Hlavná je trpezlivosť, „sadenie semienok“, lebo (triedny) učiteľ by sa nemal snažiť formovať, či zmeniť názor žiaka na „svoj, resp. pravdivý obraz“. Vhodnejšie je ukázať, teda nasmerovať ho na cestu hľadania overených a tiež aj rôznych faktov, na základe ktorých môže žiak sám usúdiť, čo je pravdivé alebo dobré a čo nie je. Je to proces náročný, pre učiteľa neraz aj demotivujúci (žiak často nepovie hneď: „*máte pravdu*“, naopak, spätná väzba, či očakávaný efekt sa môže dostaviť až po čase – niekedy mesiacoch, prípadne aj rokoch). Je to však najlepšia cesta ako nasmerovať a zorientovať dieťa, mladého človeka v málo prehľadnom víre potrieb a výziev súčasnej spoločnosti.

≈≈≈

Medzi najčastejšie typy nežiaduceho (rizikového) správania alebo konania žiakov v škole, ktorým škola venuje alebo by mala venovať pozornosť v rámci svojho preventívneho poslania patrí: *užívanie psychoaktívnych látok/drog, šikanovanie a agresivita, kyberšikanovanie, netholismus (virtuálne drogy), gambling (patologické hráčstvo), rasizmus a xenofóbia, poruchy príjmu potravy.*

K vážnym a v školskej prevencii neraz opomínaným typom nežiaduceho správania u žiakov (najmä v období puberty, dospievania) **patrí rizikový prístup k vlastnému stravovaniu, ktorý môže vyústiť do niektorej z porúch príjmu potravy** (psychického ochorenia).⁵ Tento prístup je zvyčajne výrazom zjednodušenej a extrémnej odpovede mladého človeka na zložitú otázku osobnej spokojnosti, spoločenského úspechu i zdravia. Poruchy príjmu potravy už dávno nie sú len exkluzívnou poruchou u modeliek, pribúda počet chorých s rôznym vzdelaním, kultúrnym a rodinným zázemím. Spôsobujú závažné poškodenie organizmu, negatívne ovplyvňujú psychiku a sociálne vzťahy, pričom následky môžu pretrvávať dlhodobo. Spúšťačom bývajú najčastejšie zmeny v proporciách tela typické pre vývinové obdobie dospievania, puberty (napr. nárast hmotnosti...), no ďalším (novým) kontextom pri vzniku porúch príjmu potravy je fakt, že sa v ostatných rokoch už školská mládež stala významnou cieľovou skupinou rôznych mediálnych kampaní módného, či potravinárskeho („diétného“) priemyslu.

Mentálna anorexia a bulímia predstavujú vo svojich prejavoch krajné polohy nutričného správania – od život ohrozujúceho obmedzovania príjmu potravy, po prejedanie sa spojené s tzv. očisťovaním organizmu (preháňadlá, diuretiká, často sa využíva zvracanie). Pre obidve poruchy je príznačné intenzívne úsilie o dosiahnutie štíhlosti spojené s obmedzovaním energetického príjmu, strach z tučnoty a nespokojnosť s vlastným telom. Sú však sprevádzané aj ďalšími psychickými a somatickými príznakmi.

⁴Kasík P., Facebook zneužíva zraniteľnosť ľudského mozgu. Návykovým ho urobili naschvál. HNonline.sk, november, 2017

⁵http://www.odrogach.cz/skola/zaklady-prevence/tri-pilire-prevence.html?section_id=17
<http://www.cpppap.svsbb.sk/download/metmat/potrava.pdf>

Mentálna anorexia – je porucha charakterizovaná predovšetkým úmyselným znižovaním telesnej hmotnosti odmietaním jedla. So strachom z tučnosti úzko súvisí narušené vnímanie vlastného tela a popieranie závažnosti nízkej telesnej hmotnosti. Anorexia sa objavuje už u detí pred pubertou, pritom je potvrdeným faktom, že podvýživa v tomto vývinovom období môže mať závažné a trvalé následky.

Mentálna bulímia je porucha charakterizovaná opakujúcimi sa záchvatmi prejedania, spojenými s prehnanou kontrolou telesnej hmotnosti. Subjektívny pocit straty kontroly nad jedlom je významnejším príznakom než skonzumované množstvo jedla. Prehnaná alebo extrémna kontrola telesnej hmotnosti zahŕňa vyvolané zvracanie jedla v období prejedania sa a tiež obdobie hladovania. Na rozdiel od anorexie sa u bulímie nevyskytuje závažnejší úbytok telesnej hmotnosti. Ak áno, hovoríme o bulimickej forme mentálnej anorexie. (V tomto kontexte je potrebné podotknúť, že nutkanie sa prejesť, prejedanie sa a pocit straty kontroly nad jedlom môžu byť príznakom niektorých duševných ochorení, napr. depresie, mánie, alkoholizmu).

Orthorexia nervosa⁶ je menej známou, avšak v súčasnosti medzi mladými ľuďmi intenzívne sa rozširujúcou „poruchou zdravej výživy“. Prejavuje sa ako patologická posadnutosť, neraz až závislosť od zdravého stravovania a biologicky čistej stravy, biopotravín. Zdravému stravovaniu sa venuje väčšina vlastného času, pociťuje sa vina a výčitky, ak sa porušia vlastné striktné stravovacie zásady. „Množstvo času, ktoré venujú výberu vhodných potravín, či obavám tykajúcich sa možných nedostatkov, či škodlivosti potravín, ktoré konzumujú, vedú často k pocitom utrpenia, narušeniu vzťahov s okolím, zlyhávaniu v škole“⁷.

Bigorexia je ďalšou formou porúch príjmu potravy, ktorou trpia prevažne chlapci, resp. mladí muži a ktorých počet sa neustále zväčšuje. Postihnutý jedinec trávi mnoho hodín denne v posilňovniach, užíva najrôznejšie doplnky stravy, predovšetkým preparáty na báze bielkovín a aminokyselín, anabolické steroidy s cieľom získať svalovú hmotu, byť viac svalovo vyvinutý.

Na doplnenie o menej známych avšak nie ojedinelých rizikových prístupoch k stravovaniu uvádzame aj **drunkorexiu**, ktorá sa prejavuje hladovaním pred „going out“ zábavou kvôli kalorickému príjmu z alkoholu, čím sa dramaticky zvýši riziko zdravotných dôsledkov.

Odporúčania pre pedagógov:

Hoci sa prejavy vedúce k poruchám príjmu potravy týkajú hlavne jedla, nie je to len o ňom, je to najmä nepríjemná cesta riešenia alebo reakcie na emocionálne a iné problémy, ktorá môže vyústiť do formy poruchy (až psychického ochorenia).

Zvoľte preto viaceré, resp. rôzne aktivity, ktoré majú alebo môžu mať súvislosť, či prepojenosť s problémom (rizikovým nutričným správaním žiaka). Spúšťačom môžu byť napríklad znevažujúce reakcie či až šikanovanie pre vzhľad, postavu či telesný výkon. Šikanovanie existuje v rôznych podobách a intenzite v takmer v každej školskej triede. Ako je známe, pri šikanovaní sú zvyčajne účastné 3 strany – obeť, agresor/i a ostatní žiaci v triede. V tomto ohľade je najúčinnnejšie, keď sa preventívne aktivity orientujú najmä smerom k „účastnej, mlčiacej, niekedy aj smejúcej sa“ skupine. Je dôležité posúvať, zvyšovať citlivosť triedy na túto tému. Osobitne je prínosné zamerať sa na empatiu žiakov, napríklad dôsledky (neraz celoživotné) šikanovania pre obeť a zároveň na zodpovednosť ostatných – nájsť silu postaviť sa agresorovi, nenechať sa manipulovať.

Možné **ciele** pre triednické, či iné hodiny, témy projektov alebo mimovyučovacie aktivity:

- ≈ predísť alebo eliminovať ponižovanie, či šikanovanie pre vzhľad, oblečenie, telesný výkon,
- ≈ nasmerovať na normálne zdravé stravovanie (životný štýl), zdravé sebavedomie, sebaaprijatie,
- ≈ posilniť odolnosť voči manipulácii z médií,
- ≈ uvažovať o nevhodných redukčných diétach a prostriedkoch na schudnutie (väčší dôraz klásť na ich neúčinnosť, napr. jojo efekt, ako na ich nebezpečenstvo; plusy a mínusy alkoholu).

⁶ <https://www.celostnimediceina.cz/orthorexia-a-bigorexie-mene-zname-formy-poruch-prijmu-potravy.htm#ixzz4yV8ITd7s>

⁷ Orthorexia – novodobý fenomén? MUDr. Iveta Fízíková

V prípade podozrenia že je v triede žiačka alebo žiak so zjavnými rizikovými prejavmi, napr. výrazný úbytok váhy, časté diéty a skúmanie kalórií, sklon k izolácii..., je potrebný citlivý prístup a pomoc, teda zabezpečenie včasnej intervencie v spolupráci s odborníkmi (CPPPaP).

≈≈≈

Hranie hier⁸ je najčastejšou aktivitou detí a žiakov na internete. Podľa prieskumov sa im venuje vysoké percento žiakov – uvádza sa až 85 %. Okrem pozitívnych a viacerých negatívnych javov spojených s hraním hier alebo časom stráveným na hranie chceme upriamiť pozornosť pedagógov na nebezpečenstvo spojené s internetovými hrami, o ktorom by mali s deťmi, žiakmi hovoriť – a to, že sa môžu stať obeťou **groomingu** (virtuálna známosť, priateľ na sociálnych sieťach) a **sexuálneho zneužitia**. Riziko spočíva v tom, že nadviazanie kontaktu má zvyčajne rafinovanú podobu postupného budovania vzťahu a získavania dôvery (dieťaťa, mladého človeka), napr. vydávanie sa za dobrého kamaráta, pomocníka pri hre (získavanie bonusov), pričom sa ponúka prijatie a porozumenie (ktoré ho môže tešiť alebo mu aj chýbať). Po získaní dôvery agresor využíva vydieranie či vyhrážanie sa zverejnením získaných citlivých informácií a v dôsledku strachu môže obeť pristúpiť aj na veci, s ktorými by inak nikdy nesúhlasila.

Okrem problémov spojených s „bežnými“, t.j. známejšími drogami (tabak, alkohol, marihuana) sme v poslednom období svedkami **nárastu užívania nových psychoaktívnych látok rastlinného pôvodu**, z ktorých veľká skupina (Spice, Herbs) sa propaguje a voľne predáva v špeciálnych obchodoch na internete (Crazy shopy, Smart shopy, Head shopy, Eufória shopy). Tieto stránky nezriedka využívajú klamlivú reklamu, že ide o prírodné látky, predaj kúpeľnej soli, darčekov... Podľa výsledkov prieskumov medzi najznámejšie (najužívanejšie) „internetové“ drogy patrí šalvia divotvorná⁹, kratom¹⁰ a syntetické kanabinoidy (súčasť liekov na prekonanie následkov ťažkých ochorení).

Odporúčania pre pedagógov:

Pri preventívnom pôsobení viac akcentujte skutočnosť, že sa tieto psychoaktívne látky predávajú s klamlivou reklamou – že ide o prírodné látky (paradoxne neraz s odporúčaním neužívať orálne) a tiež to, že tieto stránky môžu využívať agresori, či psychicky narušení ľudia, ktorí ich môžu kontaktovať s úmyslom zdieľať svoje „zaručené dobré skúsenosti s rastlinnými látkami“ a následne ich môžu využiť ako obeť. Menej sa zamerajte na samotnú existenciu a riziká užívania týchto látok.

≈≈≈

Uvedomujeme si, že nových ohrození vychádzajúcich z mnohotvárneho a neustále sa meniaceho súčasného virtuálneho sveta je oveľa viac a sú čoraz úspešnejšie pri ovplyvňovaní svojich recipientov. Naším hlavným cieľom bolo však najmä poukázať na dôležité poslanie a možnosti školy pri korigovaní týchto vplyvov, teda motivovať a inšpirovať pedagógov k tomu, aby pri výchove a vzdelávaní reflektovali ohrozenia, vyplývajúce z virtuálnej reality, v ktorej deti a žiaci žijú a ktorá na nich významne pôsobí.

Viaceré vhodné zdroje, z ktorých môžu pedagógovia čerpať a využiť ich pri príprave cielených aktivít sú dostupné aj na nasledujúcom linku (webovom portáli) ŠPÚ:

<http://www.statpedu.sk/sk/publikacna-cinnost/metodiky/>

⁸ Publikácia OVCE.sk 01 Za siedmimi wifinami a siedmimi statusmi: Násilie a hrozby na internete, Miroslav Drobný

⁹ Šalvia (Salvia divinorum) má tradíciu v náboženských rituáloch mexických šamanov. Jej psychoaktívna zložka je Salvinorin A, ktorý pri konzumácii navodzuje halucinogénne stavy. Sušené listy šalvie divotvornej sú najčastejšie fajčené vo fajke alebo vodnej fajke. Užívanie v závislosti od použitého množstva spôsobuje: pocit šťastia, smiech, vyššiu vnímavosť, empatiu alebo vizuálne halucinácie. Pri užití vysokej dávky môže spôsobiť nepríjemné pocity ako sú strata pojmu o čase a realite, živé halucinácie, ktoré môžu byť desivé a nebezpečné pre telo, živé sny, strata koordinácie a strata vedomia.

¹⁰ Kratom (Mitragyna speciosa) je porovnávaný s rekreačnými drogami a marihuanou. Vzhľadom na obsahované alkaloidy môže účinkovať ako stimulant, ale aj ako sedatívum. V nízkych dávkach funguje ako povzbudzujúci prostriedok (podobne kofeínu) – zrýchľuje srdcovú frekvenciu, dodáva energiu mozgu a pomáha telu vyrovnať sa so stresom a únavou. Vo vysokých dávkach funguje ako depresant a ako silné sedatívum (porovnateľné s ópium, inými derivátmi opiátov). Poskytuje úľavu od bolesti rovnako silne ako morfin.

1. *Metodická podpora a námety – k rozvíjaniu emocionálnej inteligencie u žiakov, k vyučovaniu psychológie, resp. psychologických tém*

Pre školy zviditeľňujeme potrebu rozvíjania emocionálnej inteligencie u žiakov. Uvádzame a odporúčame interaktívne vzdelávacie materiály pripravené aj s ohľadom na moderné metódy výučby – metodické príručky, doplnkové texty, digitalizovaný obsah. Skúsenosti s konkrétnymi aktivitami realizovanými so žiakmi v triede uvádzame ako osvedčené pedagogické skúsenosti edukačnej praxe. V texte sa nachádzajú konkrétne odkazy, kde si môžu pedagógovia materiály stiahnuť.

2. *Príliš radikálny? Vývinovo-psychologický pohľad na proces stavania sa dospelým – význam osobnostného a sociálneho rozvoja v škole.*

Pod týmto titulom je možné nájsť súbor textov pre pedagogickú i rodičovskú verejnosť, kde sú zrozumiteľne popísané odborné – psychologické východiska, praktické odporúčania prístupov a riešení problémov spojených s dospievaním, s uvedením konkrétnych zdrojov s praktickými námetmi na aktivity.

3. *Nové výzvy a potreby globalizovaného sveta vo vzdelávaní*

Pod týmto názvom je možné získať podklady k aktuálnym témam ako sú radikalizácia alebo extrémizmus, aktívne ľudské práva, migračná kríza. Obsahuje najpodstatnejšie odborné informácie, metodické i praktické námety a tiež podnetné inšpirácie a zdroje, z ktorých môžu pedagógovia čerpať pri príprave aktivít pre žiakov na uvedené témy.

4. *Východiská k tvorbe stratégie školy v prevencii rizikového správania detí a žiakov*

Tento text ponúka školám rámec pre plánovanie prevencie, resp. prípravu preventívnej stratégie. Uvádza podmienky pre efektívnu prevenciu a návrh cieľových preventívnych kompetencií pre MŠ a 1. a 2. stupeň ZŠ.

5. *Metodické odporúčania k napínaniu cieľov prierezovej témy mediálna výchova*

Text obsahuje návrh odporúčaní, ktoré sú formulované ako výstup z mediálnej výchovy na konci 1. stupňa ZŠ, 2. stupňa ZŠ a gymnázia – t. j. čo by mal žiak ovládať/vedieť ako minimum výstupu z mediálnej výchovy na konci príslušného stupňa vzdelávania.

Spracovala:

PhDr. Ľubica Biziková lubica.bizikova@statpedu.sk